

Gang siden 1849, saaledes skal det ogsaa være sidste Gang, saalænge hans Kræfter strække til, at han skal mangle her i denne Sal —, at det er hans Skjeb, at vi have dette Lovforslag liggende for os her, saa er det uretsfærdigt. Det maa enhver erkjende, som veed, hvorledes det dengang hang sammen i Rigsraadets Folkething. Det er uretsfærdigt, og det maatte allerminst noget af de Medlemmer af Venstre sige, som dengang sad sammen med ham i Fællesudvalget, og vide, at dersom blot en Eneste af dem var fratraadt den Indstilling, saa var den ikke kommen frem, saa vare samtlige Medlemmer af Venstre, som vare sendte til Fællesudvalget, fratraadt den, og dette Forslag vilde være gaaet i Stykker. Det er muligt, at den Paagjældende Mand kunde have taget fejl i Bedømmelsen af Situationen, naar han antog, at det ikke var muligt at vente, at Folket ved en senere Afstemning skulde kunne stoles paa til at kunne komme til noget Bedre. Det er muligt, han kunde have taget fejl i denne sin Anskuelse. Det er imidlertid ikke beviist ved de sidste Valg, at han har taget fejl, og heller ikke er det beviist, at vi, selv om der her havde været en Majoritet tilstede for Forkastelsen af dette Forslag, da havde naaet et endeligt Resultat, der havde været bedre end det foreliggende. Der kan altsaa ingen Tvivl være om — det troer jeg for mit Vedkommende, at jeg i alt Fald stylder den Paagjældende ligeoverfor de Angreb, der, navnlig i det andet Thing ere rettede mod ham, at erklære —, at han har gjort sit Bedste dengang for at skaffe det bedste Mulige frem. Jeg gav denne Indstilling mit Ja, ikke som en Anerkjendelse af Indstillingens Indhold, men som en Anerkjendelse af den Sandhed, jeg altid skal være villig til at forsvare, at Fællesudvalgets Medlemmer fra Venstre havde gjort deres Pligt i Fællesudvalget. Havde jeg hadt Sæde i Rigsdagen i Efteraaret, da havde jeg været blandt dem, der vilde arbejde paa at faae det forbedret, at faae det bragt hen til Junigrundloven. Der var derved ingen Tid spildt, og Intet spildt. Vi maatte da have forsøgt, om Rigsraadet, naar Rigsdagen i Efteraaret havde faaet Forandringer ind, ikke siden i en Session f. Ex. i Foraaret vilde have modtaget dette som en Betingelse for sin

Afslædning. Min Anskuelse om selve Sagen er den samme, som den altid har været; den udtrykkes i 5te Junigrundloven. Det er min Overbeviisning, at den er Folkets moraliske Ret, og det er min Overbeviisning, at man begaaer en Feil, naar man troer, at Samfundet kan forhindre det Grundfaste, som ganske vist findes i ethvert enkelt Individets Væsen, fra at gjøre sig gjældende ved at sætte en Grændse, der hæbder et grundfaldt Princip; thi, det indrømmer jeg, det er et grundfaldt Princip, at ville bygge paa Pengepungen istedetfor paa Mennesket. Min Afstemning i denne Sag maa derfor afhænge af, hvorvidt jeg troer, at det bedst kan føre til et godt Maal for Folket, enten at forkaste det eller vedtage det. Heri er jeg nu uenig med de Fleste af mine ærede Meningsfæller, at det skulde være den rigtige Vej til at naae Folkets Duffers Maal nu at forkaste det. Det er for det Første en lang Vej efter mine Anskuelser. Vel har jeg hørt udtale af et enkelt Medlem, at dertil behøvedes kun en meget kort Tid udover nærværende Samling, for at vi paa grundlovmæssig lovlig Maade kunde ende denne Sag, naar Ministeriet vilde. Jeg forstaaer aldeles ikke denne Betragtning, og det vilde være mig kjært, om det ærede Medlem, som har udtalt dette, Medlemmet for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther), vilde nærmere udvikle sin Anskuelse. Det skulde være mig kjært, enten det saa er en af de Doctriner, han har lært mine specielle Landsmænd hiinsides Rategattet, eller Noget, han har lært af dem. Det er en Bildfarelse, som ogsaa er antydet i det andet Thing, at det beroer paa Ministeriet, hvad der er Lov og Ret i Danmark, og at efter Ministeriets Skjøn kunne vi lovligt komme ud af dette Virvar paa meget kort Tid, men efter Ministeriets Skjøn kunne vi lovligt blive deri meget lang Tid. Jeg vil ønske, at Ministeriet her i Landet altid maa vedblive at være, hvad det er, Kongens og Lovens Tjenere og ikke Lovens Herrer. Min Opfattelse af denne Sag er den, at, dersom Forslaget forkastes, skal det forelægges Rigsdagen i to ordentlige og en nyvalgt Samling, inden der bliver en Grundlovsforandring, og een Gang for Rigsraadet, hvad enten dette skal stee mellem disse Samlinger af Rigsdagen